

Zoek de grenzen, ga tot het gaatje

Interview met Han de Bruin

René Berends

Op de afgelopen Algemene Leden Vergadering (ALV) van de Nederlandse Dalton Vereniging heeft de vereniging afscheid genomen van haar secretaris, Han de Bruin. Han is al bijna veertig jaar 'daltoniaan' en is ruim dertig jaar bestuurslid geweest. Kom daar tegenwoordig nog eens om! "Ik heb dokter Lignac nog meegemaakt," zegt Han met een lach. "En Jan Diemer en Wim van Mierlo als voorzitter!" Han is met recht een oud-gediende, een van de happy few. Op zijn inzet en betrokkenheid heeft de NDV jaren gesteund. De hoogste tijd dus om eens met Han terug te kijken.

Vrijstad Culemborg

Han de Bruin is in 1947 in Culemborg geboren. "Mijn vader Lambertus en mijn moeder Maria Geertruide hadden drie zonen. Ik was de middelste van het gezelschap," stelt De Bruin. "We hadden een woning-inrichtingszaak, annex verhandel. Mijn ouders waren middenstanders."

Het karakter van zijn geboortestad heeft Han met zich meegedragen. "Onder haar jeneverstokers, glasblazers, meubel- en sigarenmakers heerste armoede," stelt De Bruin, "maar de inwoners van Culemborg zijn trots en zelfverzekerd. Culemborg kreeg in 1318 stadsrechten. Het werd een Vrijstad met eigen stadsrechten en een eigen rechtspraak. Wie iets op zijn kerfstok had, ging naar Culemborg en zolang men daar verbleef, werden schuldeisers niet in de stad toegelaten."

De jaren zestig op de Rijkskweekschool aan de Maliebaan

"Ik wist op de lagere school al dat ik meester wilde worden," stelt De Bruin. "Dat was best bijzonder. In

mijn familie was er niemand werkzaam in het onderwijs. Mijn broers zijn de weg- en waterbouwkunde ingegaan!"

Na de middelbare school neemt Han dagelijks de trein naar Utrecht. Hij gaat naar de Rijkskweekschool aan de Maliebaan, een prachtige, brede laan met aan weerszijden fraaie herenhuizen en stadspaleizen. "De kweekschool was een klassieke opleiding. We werden opgeleid om klassikale onderwijs te geven." De Bruin herinnert zich wel dat hij theoretische les kreeg over vernieuwingsonderwijs. "Maar we konden niet stage- lopen op een montessori- of daltonschool."

Het waren de jaren zestig. En dat betekende dat studenten politiek en maatschappelijk betrokken waren. In die tijd is De Bruin een overtuigd voorstander van openbaar onderwijs geworden. "We zochten voortdurend de grenzen van de regels op," stelt De Bruin. "Het klinkt misschien wat kinderlijk, maar alleen het feit dat we op school geen baard mochten laten staan, was voor mij de reden om na de zomervakantie met een pasfoto op school te komen, waarop ik wél met een baard stond!"

Proefles met acht directeuren achter in de klas

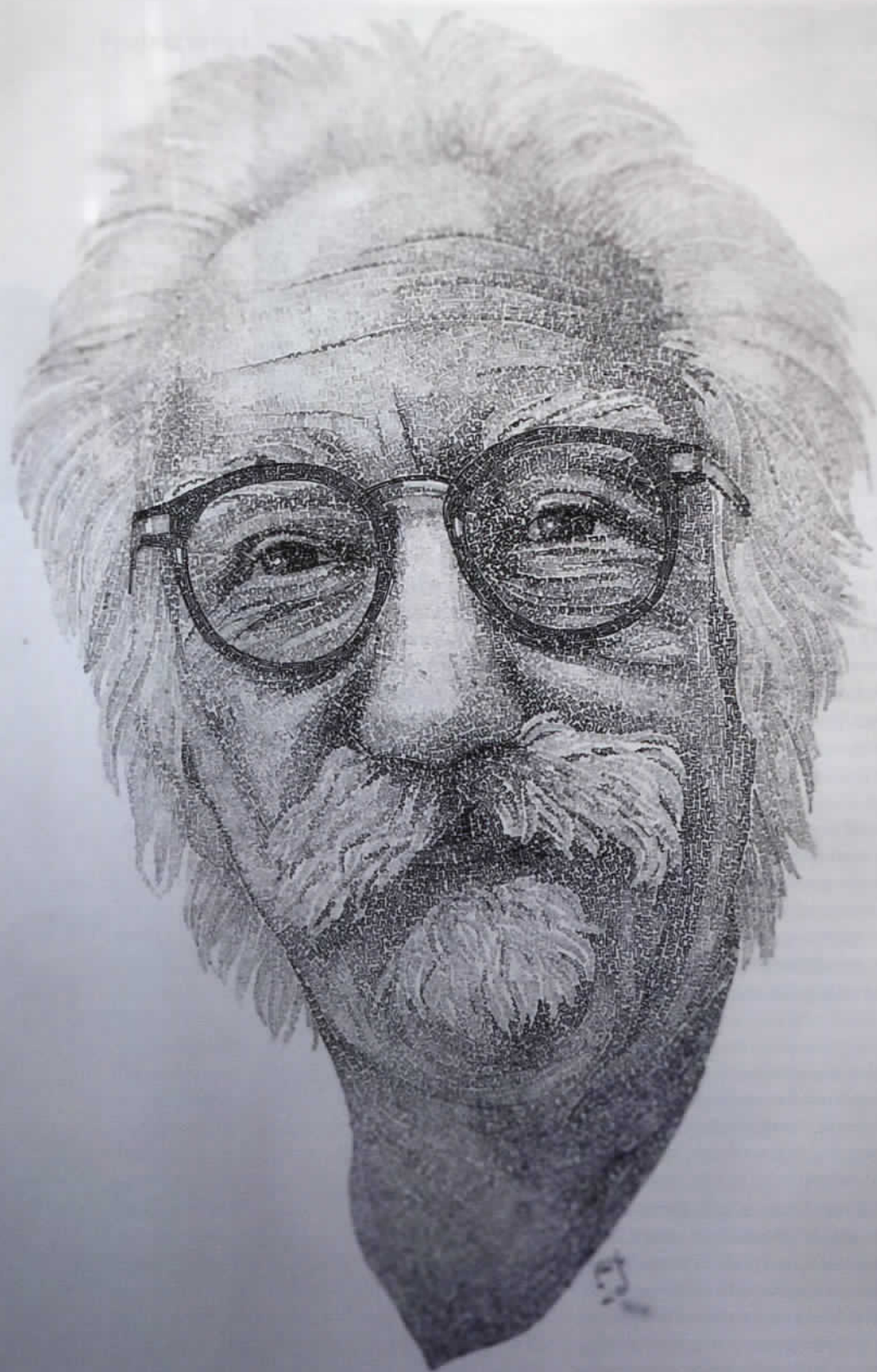
In 1971 behaalt Han de Bruin zijn diploma. "Ik reisde daarna dagelijks naar Utrecht, in de hoop dat ik ergens als invaller een paar dagen kon werken."

Maar ook om meer ervaring op te doen. Vervolgens kreeg hij een baan in Maarssen, waar hij twee jaar lang bleef.

In het midden van de jaren zeventig is Zoetermeer 'booming'. De stad groeit snel door tot zo'n 125.000 inwoners. In elke nieuwe wijk wordt er een openbare, een katholieke en een christelijke school gepland. En net als later in Almere, zijn het vooral ambitieuze jonge mensen die de stap naar Zoetermeer wagen. Veel van hen zijn later in leidinggevende functies terechtgekomen!

De Bruin: "Ik moest een proefles geven met acht directeuren achter in de klas!" Hij had daarna de school voor het uitkiezen. Han kiest voor de prof. Bladergroenschool. De directeur had in Groningen bij Bladergroen gestudeerd. Vandaar de naam! Het was een school waar we samen probeerden zorgleerlingen een fijne schooltijd te bezorgen."

Vlag gestolen!

Han de Bruin, getekend door de Iraanse kunstenaar Nazli, bestaand uit één zin in het Farsi. Beeld: Han de Bruin

Naar Leidschendam

De gemeente vormde destijds nog het schoolbestuur van de openbare scholen. Zij richtten een kweekvijver in voor leidinggevenden. "Al snel was ik niet alleen meer een onderwijzer voor de klas, maar werd ik als een soort adjunct voorbereid op het directeurschap." Han de Bruin wordt getipt dat er in Leidschendam een nieuwe wijk uit de grond gestampt wordt, met ook een nieuwe school. "De wethouder had beslist dat het een daltonschool moest worden. Hij had 'even' met Wim van Mierlo gebeld, destijds de voorzitter van de NDV. De wethouder vond dat de school hofleverancier moest worden voor de vo-daltonschool die er in Voorburg al was. Dat was de school waar Paul Hendriks tegenwoordig rector is. Dat was wat voor mij," zeiden ze. "Het was bij mij op de Bladegroenschool altijd 'een beetje een rommeltje', vond men. Ik liet de kinderen meer vrij dan mijn collega's. Klassikaal lesgeven heeft me nooit gelegen."

De Bruin vindt het een geweldige opdracht om de school vanaf de grond op te bouwen. "Ik begon met drie kinderen. Eén in groep 3, één in groep 4 en één in groep 5." Er waren verder zeven kleuters, die nog in een apart deel van het gebouw zaten. We werkten een tijd in een bouwput, maar de school in de wijk 't Lien groeit als een tierelier. De school heet nu De Tandem en is doorgegroeid naar zo'n 550 leerlingen op het hoogste punt van de groei verdeeld over drie locaties.

Kwaliteitsverbetering

De Bruin lacht: "Op de kweekschool had ik wel wat gehoord over dalton. Maar ik had echt Education on the Dalton Plan niet op mijn bureau liggen!" Hij gaat maar eens kijken bij Roel Röhner op de Pieterskerkhofschool in Utrecht en bij Peter Graafmans op de Mgr. Bekkerschool in Tilburg. En hij begint met zijn team de eigen ideeën in praktijk te brengen. En ook hier zoekt hij de grenzen op, gaat hij tot het gaatje. "Het was in die tijd nog zoals Cees Jansen dat verwoordde: 'Als je een daltonschool binnenkomt, moet je dalton kunnen ruiken!' Dat is gelukkig wel anders geworden. We zijn daltonkwaliteit gaan benoemen. In het begin met afvinklijstjes. Gelukkig zijn we die fase nu voorbij. Ik vind dat daltonkwaliteit vooral te zien moet zijn in het open staan voor elkaar: kinderen én leraren. We leggen ook steeds meer de verantwoordelijkheid op de plek waar die hoort te liggen: bij

leerlingen en leraren. De leraar is naast instructeur en organisator steeds meer coach. Hij is in gesprek met leerlingen, waardoor de leerlingen steeds meer het initiatief krijgen."

Mijn ik-doel? Keeper worden!

Kinderen het initiatief geven betekent voor De Bruin, dat kinderen de school moeten ervaren als een plek waar ze ook kunnen leren wat ze zelf willen leren. "Op mijn eigen school heb ik laten experimenteren met ik-doelen. We vroegen kinderen wat ze zelf wilden leren. Dat leverde verrassende inzichten en experimenten op. Eén jongen in groep 8 bij juf Betty gaf aan keeper te worden. We hebben hem er een plan voor laten maken. Een andere jongen, die al keeper in zijn voetbalelftal was, heeft hem de kneepjes van het keepersvak geleerd. De jongens oefenden op het speelveld en hadden de taak netjes op hun weektaken ingepland."

Een verbinder

In 1986 wordt Han de Bruin door Peter Graafmans gevraagd voor het NDV-bestuur. "Sindsdien is er veel gebeurd," stelt De Bruin. "We zijn professioneler geworden. We hebben een organisatieslag gemaakt en hebben de samenwerking gezocht. Het is vooral een kwestie geweest van gaandeweg leren. We zijn als bestuur steeds meer ervan doordrongen geraakt dat we faciliterend moeten zijn, niet voorschrijvend. Als het goed is, laten daltonianen zich niet piepelen, zeker niet door het eigen schoolbestuur. Ik denk dat ik in die ontwikkelingen meegegroeid ben en ben blij dat ik daarbij heb mee mogen denken. Ik denk dat ik daarbij vooral een verbinder ben geweest. Dat heb ik althans altijd geprobeerd."

Leren waarderen

Nu De Bruin gestopt is als bestuurder, wil hij nog wel vooruitkijken. Hij ziet een opdracht voor de NDV. "We moeten oog hebben voor het feit dat het uitvoeren van een bestuursfunctie veel tijd van mensen vergt. Daar zit een risico in. De NDV mag niet de boot missen. De NDV zal veel meer moeten investeren in contacten met het ministerie, de inspecties en met de Onderwijsraad en zelfbewust meer ons gezicht laten zien. We moeten uitdragen dat we het verhaal van het kind laten horen en dat ons werk er in essentie om gaat te leren waarderen."